

Азии [Електрон. ресурс] // Marc Suhrcke, Martin McKee, Lorenzo Rosso // Всемирная организация здравоохранения 2008 г., от имени Европейской обсерватории по системам и политике здравоохранения, 2008 г. Режим доступа: http://www.euro.who.int/___data/assets/pdf_file/0004/74740/E90569R.pdf.

2. Конституція України, ст.49. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

3. Виконання Державного бюджету. Державна казначейська служба України [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list>

4. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: Health financing: Health expenditure ratios by country. – Global Health Observatory Data Repository: <http://apps.who.int/gho/data/node.main.75?lang=en>

5. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір: Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. – Київ, 2009. – С. 7.

6. Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги у 2012 році (за даними вибіркового опитування домогосподарств у жовтні 2012 року) [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Коваль О.П. Запровадження обов'язкового державного медичного страхування, як складова державного управління зміна-

ми сфери охорони здоров'я в Україні / О.П. Коваль, Т.П. Авраменко // Інвестиції: практика та досвід: наук. фах. вид. [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/>

8. Сучасний стан, шляхи і перспективи реформи у сфері охорони здоров'я України: Парламентські слухання 5 червня. 2013 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://static.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/SLO50613.htm

9. Державна служба зайнятості [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list/category?cat_id=305437

10. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. WHO Global Health Expenditure Atlas 2012 [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.who.int/nha/atlas.pdf>

12. World health statistics 2013. – World Health Organization 2013 [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html

13. Петухов В.В. Организация статистического учета и отчетности в системе обязательного медицинского страхования: Уч.-метод. пособие // Под ред. В.В. Петухова. – М., 2000. – 192 с.

14. О состоянии здоровья населения, организации системы здравоохранения в странах СНГ. – Доклад: 2009. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: www.vkr.ru/upload/global/O911_1sp_4-4doklad.doc

Я.К. ШАПОВАЛ,

Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі

Аналіз ступеню майнового розшарування населення України

У статті аналізуються прямі та опосередковані показники економічної нерівності населення України на сучасному етапі.

Ключові слова: коефіцієнт Джині, верхній та нижній дециль, коефіцієнт фондів.

Я.К. ШАПОВАЛ,

Украинский государственный университет финансов и международной торговли

Анализ степени имущественного расслоения населения Украины

В статье анализируются прямые и опосредованные показатели экономического неравенства населения Украины на современном этапе.

Ключевые слова: коэффициент Джини, верхний и нижний дециль, коэффициент фондов.

Y. SHAPOVAL,

Ukrainian State University Finance and International Trade

Analysis of the degree of separation of property population of Ukraine

The paper analyzes the direct and indirect indicators of economic inequality in Ukraine at the present stage.

Keywords: Gini coefficient, the top and bottom decile, coefficient funds.

Постановка проблеми. Надмірне майнове розшарування населення є суттєвою загрозою для економічного зростання. Бідніші шари суспільства в силу об'єктивних причин мають труднощі з ефективною працею та самовдосконаленням. До того ж багато дослідників вказують на зв'язок майнового розшарування із соціальною нестабільністю. Головним чином він реалізується через підвищення соціальної напруги в суспільстві. Нижчі та вищі страти починають відчувати взаємну антипатію. Коли антагонізм сягає певної позначки, настає загроза для внутрішньої соціально-економічної стабільності. Надмірна економічна стратифікація може бути причиною громадянських конфліктів як на регіональному рівні, так й у країні в цілому. При цьому досить часто спалахують сепаратистські тенденції, які до цього були приховані в суспільстві.

Отже, майнова нерівність є надзвичайно важливим показником соціально-економічного здоров'я суспільства. Проблема полягає в тому, що й досі не існує методології, яка дозволила б оцінити майновий розрив серед громадян України з прийнятним ступенем достовірності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Одним з останніх найбільш масштабних досліджень з питань нерівності є колективна монографія за редакцією Е. Лібанової [1]. Вагомим доробком у галузі соціально-економічної нерівності є стаття О. Балакіревої та Д. Дмитрука [2]. Вплив економічної нерівності на розвиток України дослідили А. Таран та М. Шипілова [3]. Проблеми нерівності доходів в умовах глобалізації розглянуто А. Ставицьким [4]. Оцінку розподілу доходів населення за допомогою коефіцієнту Джині здійснено Х. Щербою [5].

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Метою статті є спроба оцінити дійсний стан та динаміку майнового розшарування населення України.

Виклад основного матеріалу. Найчастіше для визначення ступеню майнового розшарування суспільства використовують індекс (коефіцієнт) Джині – статистичний показник нерівномірності розподілу заробітної плати та інших доходів різних груп населення. Реальний зміст показника індексу Джині (або коефіцієнта концентрації доходів) полягає у кількісному виявленні рівня концентрації доходів у найбільш та найменш заможних групах порівняно з середнім доходом. Побудова цього показника має передумовою ідеальний варіант рівномірного розподілу доходів, коли кожна група отримує дохід пропорційно своїй чисельності. Індекс Джині в цьому варіанті дорівнює 0, в протилежному варіанті – одиниці.

Значення індексу Джині для довільної вибірки країн наведено у табл. 1.

За іншим джерелом (Світовий банк) індекс Джині України у 2009 році дорівнював 26,4% [7].

Аналізуючи показник по представлених усіх країнах світу (141 країна), можна дійти таких висновків:

1. Очолюють список країни Центральної та Південної Африки. Тобто саме в них спостерігаються найбільш нерівномірний розподіл доходів (вище 50%).

2. У найбільших латиноамериканських країнах (Бразилія, Мексика, Аргентина та ін.) індекс теж дуже високий (40–50%).

3. Як не дивно, але США перебувають з країнами Латинської Америки в одній групі, випереджаючи не тільки всю Європу, а й Росію та Китай.

4. Україна посідає у списку досить пристойне місце (124 із 141-го в порядку спадання), сусідячи з такими розвиненими країнами, як Швейцарія (123-те за списком, індекс

Джині 28,7% (2012 рік)) та Бельгія (125-те за списком, індекс Джині 28,0 (2005 рік)).

Цілком пристойне місце України в рейтингу за коефіцієнтом Джині дозволяє припустити, що економічна стратифікація в Україні є цікавим феноменом. З одного боку, за офіційними статистичними даними, наша країна є країною зі справедливим розподілом доходів, оскільки ми не маємо причин нарікати на методологію обрахунку індексу чи упередженість дослідників, що його обраховували для України. Значення коефіцієнту Джині на інтервалі 2004–2012 років наведено у табл. 2.

З іншого боку, навколишня реальність та самопочуття населення даний факт не підтверджують. Наприклад, проаналізуємо динаміку кількості населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими за прожитковий мінімум (рис. 1). Як видно з рис. 1, питома вага українців, які мають місячний дохід нижче прожиткового мінімуму, характеризується сталою тенденцією до зростання. І це при тому, що методика розрахунку прожиткового мінімуму є застарілою і тому викликає дедалі більше нарікань з боку фахівців [8]. Отже, можемо припустити, що реальна динаміка показника є ще стрімкішою.

На думку вітчизняних науковців, в Україні протягом багатьох років склалася така ситуація, коли окрім бідного населення є значний прошарок суспільства, рівень доходів якого не дуже істотно перевищує межу бідності: наприклад, у 2011 році сукупні еквівалентні витрати навіть населення 9-тої децильної групи були більшими від межі бідності у 2,2 раза, а для населення 6-тої децильної групи це співвідношення становило лише 1,4 раза. Значна більшість населення отримує доходи, які практично повністю витрачає на поточне спожи-

Таблиця 1. Значення індексу Джині для вибіркової групи країн

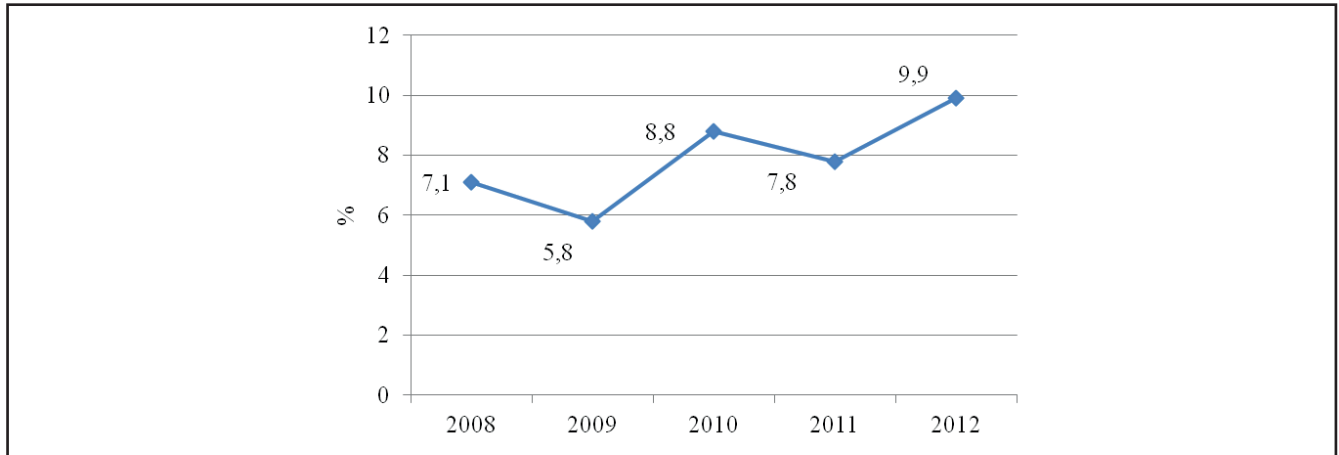
Країна	Значення індексу Джині, %	Рік оцінювання
Північна Африка	63,1	2005
Намібія	59,7	2010
Колумбія	55,9	2010
Гонконг	53,7	2011
Бразилія	51,9	2012
Мексика	48,3	2008
Китай	47,3	2013
США	45,0	2007
Росія	42,0	2012
Туреччина	40,2	2010
Таїланд	39,4	2010
Ізраїль	37,6	2012
Японія	37,6	2008
Польща	34,1	2009
Великобританія	32,3	2012
Італія	31,9	2012
Франція	30,6	2011
ЄС	30,6	2012
Україна	28,2	2009
Білорусь	27,2	2008
Німеччина	27,0	2006
Словенія	23,7	2012
Швейцарія	23,0	2005

Джерело: складено за даними офіційного сайту Центрального розвідувального управління США [6].

Таблиця 2. Значення коефіцієнту Джині для України

Рік	Коефіцієнт Джині
2004	0,290
2005	0,300
2006	0,302
2007	0,252
2008	0,259
2009	0,257
2010	0,249
2011	0,243
2012	0,268

Джерело: [5].

Рисунок 1. Чисельність населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими за прожитковий мінімум

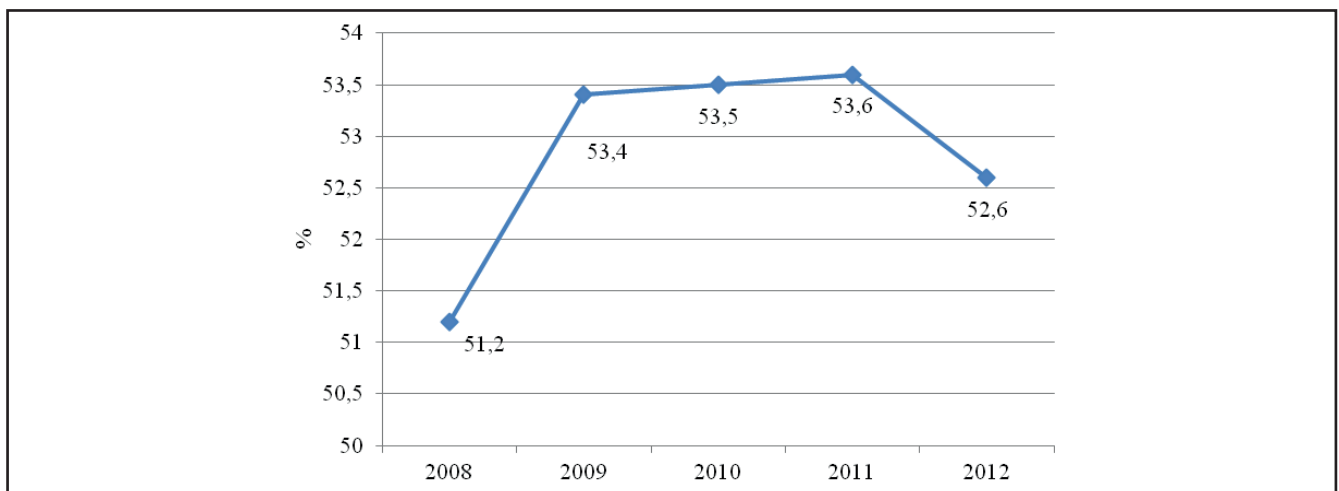
Джерело: складено за даними офіційного сайту Державної служби статистики: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

вання, рівень заощаджень залишається вкрай низьким – не більше декількох відсотків від сукупних витрат домогосподарств (за винятком найзаможнішого 10-го децилю) [1].

Іншим доволі розповсюдженим показником добробуту населення є питома вага витрат на харчування у структурі доходів домогосподарств (рис. 2). Вважається, що між ступенем економічної стратифікації суспільства та питомою вагою витрат на харчування існує прямий зв'язок. Іншими словами, чим структура суспільства більш рівномірна в економічному сенсі, тим більший прошарок середнього класу та тим мен-

ша питома вага витрат на харчування. (Згідно із законом Енгеля – англ. Engels law; нім. Engelsches Gesetz – чим бідніше сім'я, тим більше частка витрат на їжу; зі збільшенням доходів питома вага витрат на харчування зменшується, майже не змінюється частка витрат на квартиру, опалення, одяг, але збільшуються «інші витрати».)

Наприкінці минулого року РІА «Рейтинг» опублікувало результати дослідження за часткою витрат сімей на продукти харчування в різних країнах Європи (розрахунки бралися виходячи з доходів за рік). Виявилось, що найменше у структурі

Рисунок 2. Питома вага витрат домогосподарств на харчування

Джерело: складено за даними офіційного сайту Державної служби статистики: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

свого сімейного бюджету на продукти харчування відводять у Люксембурзі – всього 8,8%. Далі йдуть Великобританія (9,1%) і Швейцарія (9,6%). У Німеччині сім'я зі своїх сукупних витрат виділяє на продукти харчування 12,1%, а у Франції – 15,9%.

Для України в цьому рейтингу теж знайшлося місце – почесне 40-ве, воно ж останнє. У цьому плані ми «випередили» всіх наших найближчих сусідів: і Польщу (25,1%), і Росію (30,3%), і Білорусь (40,8%), і Молдову (43,2%) [9].

Як видно з рис. 2, для України динаміка показника протягом останніх років є невтішною.

Натомість динаміка кількості осіб, що задекларували дохід у сумі 1 млн. грн. і більше, є протилежною. Дослідження Wealth Management Ukraine 2012, проведене виданнями Ukraine Business Insight і Eurasia Insights у березні і квітні 2012 року, доводить, що в Україні кількість доларових мільйонерів щороку зростає більш як на 1,5 тис. осіб.

Згідно з дослідженням в Україні налічується близько 30 тис. осіб, кожна з яких має ліквідні активи на суму понад \$100 тис. У дослідженні з посиланням на рейтинг Forbes зазначається, що загальний дохід 200 найбагатших людей у США становить приблизно \$58,2 млрд., тоді як в активах 100 найбагатших українців понад \$54 млрд. (станом на квітень 2012 року) [10].

Тенденція до поглиблення стратифікації населення, на нашу думку, підтверджується динамікою показників самооцінки населенням власного рівня життя. Динаміка самооцінок матеріального становища характеризується зміною тенденції: якщо раніше (з 1993 року) спостерігалось зростання кількості тих, чиє матеріальне становище за останній рік покращилося, при одночасному зменшенні тих, чиє погіршило-

ся, то починаючи з грудня 2004 року вимальовується протилежна тенденція. При цьому збільшення кількості тих, чиє матеріальне становище погіршилося, відбувається за рахунок тих, чиє матеріальне становище дещо погіршилося, а кількість тих, хто вказав на значне погіршення матеріального становища, знижується [2] (табл. 3).

За підсумками 2012 року 12% вказали, що матеріальне становище покращилося, а 37% вказали на погіршення.

Це дає підставу припустити, що протягом періодів відносно стабільності показник «економічна стратифікація населення України» досить стрімко зростає. Доказом цієї тези є динаміка відношення кількості респондентів, що визначили своє матеріальне становище як «низьке» та «дуже низьке», до представників полярної категорії (відповіді «високе» та «дуже високе») (рис. 3). У 2006 році високе та дуже високе матеріальне становище мали 3% респондентів проти 18% із низьким та дуже низьким. У 2013 році це співвідношення становить вже 0,5% проти 32%. Сталу динаміку порушують хіба що результати 2010 року з причин, що пояснюються впливом фінансової кризи 2008 року.

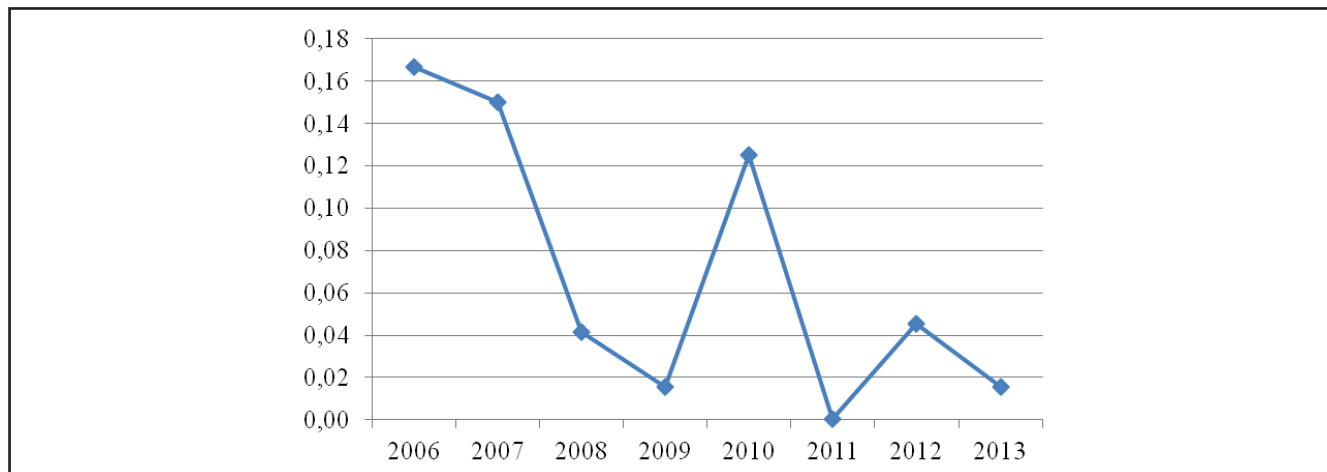
Отже, маємо декілька опосередкованих підтверджень того факту, що попри офіційну динаміку коефіцієнту Джині українське суспільство в економічному сенсі досить стрімко поляризується. Розглянемо такий показник, як децильний коефіцієнт фондів, що характеризує співвідношення грошових доходів 10% найбільш та найменш забезпеченого населення (табл. 4).

Окрема причина стрімкої поляризації українського суспільства, серед іншого, полягає в тому, що коефіцієнт Джині не враховує рівень тіньової економіки, що є вкрай суттєвим

Таблиця 3. Динаміка самооцінки змін матеріального становища українців

Запитання	2004	2005	2007	2012
Значно покращилося	7	3	3	1
Дещо покращилося	32	21	20	11
Залишилось таким самим	45	47	48	49
Дещо погіршилося	11	20	22	29
Значно погіршилося	3	8	5	8
Важко відповісти	2	1	2	2
Немає відповіді	–	0	0	–

Джерело: [2].

Рисунок 3. Співвідношення кількості респондентів з низькими та високими доходами

Джерело: розраховано автором за даними [2].

Таблиця 4. Дохід родини із розрахунку на одного члена родини, грн.

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Нижній дециль	269	315	252	337	477	544	542
Верхній дециль	3067	3740	3147	5571	4014	4845	4169
Коефіцієнт фондів	11,4	11,9	12,5	16,6	8,4	8,9	7,8

Джерело: [2].

для України. Наприклад, якщо аналізувати показник із урахуванням цієї складової доходів, то у 2012 році він становитиме 42,3 пункта, що суттєво відрізняється від офіційної позиції Держстату [3].

Через низку причин оцінити рівень тіньових доходів населення дуже важко. Якщо рівень тіньової економіки можна оцінити по опосередкованих ознаках (рівень споживання електроенергії, навантаження на транспортні магістралі, швидкість обертання грошей тощо), то рівень тіньових доходів є значно більш складною для дослідження категорією. Найбільш звичними інструментами його оцінки є оборот торговельних мереж та обсяги депозитів у банківській системі. Але ці показники зовсім не враховують неофіційні споживання та накопичення («гроші під матросом»). Отже, оцінка рівня тіньових доходів населення з належним ступенем достовірності й досі не вирішена.

На думку глави правління Центру «Соціальний моніторинг» Ольги Балакіревої, приблизно у 25% населення України є ті чи інші «тіньові» доходи. За її словами, під час соціологічних опитувань 15% респондентів визнають, що мали неофіційні доходи, а ще 10% відмовляються відповідати на питання про тіньові заробітки, що дає змогу їх «приплюсувати» [11].

Але для цілей нашого дослідження ми можемо скористатися результатами аналітичних розрахунків Ю.М. Харазішвілі (табл. 5).

Як видно з табл. 5, рівень тінізації заробітних плат протягом останніх років поступово знижується, але все ж таки залишається неприпустимо високим. (Для порівняння: рівень тіньових заробітних плат в Європі становить, за деякими оцінками, 10–15%.)

Далі, для нашого дослідження надзвичайно важливим є ще один нюанс, а саме – розподіл тіньових доходів населення по децилях. Згідно з [2, с. 222] більший рівень тіньових доходів в абсолютному обчисленні припадає на представників верхнього децилю (за розрахунками автора, приблизно 88,6%). Отже, коефіцієнт фондів з урахуванням тіньової заробітної плати демонструє ще більший ступень економічної стратифікації населення (табл. 6).

Дозволимо собі припустити, що аналогічні процеси відбуваються й в проміжних децилях. Іншими словами, представники 2–5 децилів можуть поступово біднішати, тоді як

представники 6–9 децилів, навпаки, багатішати. Але більш детально дослідити цю гіпотезу можна буде лише через декілька років. У будь-якому випадку стратифікаційні процеси мали і будуть мати місце в українському суспільстві, а отже потребуватимуть ретельного дослідження з метою відповідного державного реагування.

Проте по-справжньому економічна нерівність проявляється в сучасному світі не стільки в доходах, скільки в майні. Так, приблизно 40% усіх світових активів належать 1% найбагатших людей. При збільшенні розглянутої частки багатірів ситуація виглядає ще більш плачевно – 10% найбагатших людей світу володіють 85% всіх активів, а 50% населення володіє менш ніж 1% [9].

Нерівність у розподілі активів значно перевищує нерівність у розподілі доходів. Це легко продемонструвати, якщо порівняти коефіцієнти Джині, розраховані за доходами, з коефіцієнтами Джині, розрахованими по майну. Якщо в Україні та Білорусі перший показник (розрахований за офіційним цифрам) дорівнює 0,26 і 0,27, то другий – 0,66 і 0,62 відповідно. Мінімальний рівень коефіцієнту Джині, розрахованого за активами, дорівнює 0,54 – в Японії. Водночас найнижчий коефіцієнт Джині за доходами дорівнює, за даними Світового банку, 0,25 – в Данії і в тій же Японії. Тобто різниця більш ніж у два рази [13].

Цікавий той факт, що рівень коефіцієнта для активів не надто пов'язаний зі ступенем соціальності того чи іншого держави. Так, третій за величиною (тобто третій за рівнем нерівності) у світі показник припадає на Данію (0,81), причому слідє вона за такими країнами третього світу, як Намібія (0,85) і Зімбабве (0,84). Слідом же за Данією йдуть багаті Швейцарія і США (0,8 кожна) [13].

Ми через брак достовірної інформації не маємо можливості провести відповідні розрахунки для України, але вітчизняний дослідник А.В. Ставицький стверджує що у 2011 році коефіцієнт Джині, розрахований по авторській методиці (з урахуванням майна), дорівнює 0,53 проти 0,27, розрахованого за офіційною методикою [4].

Процеси економічної стратифікації суспільства негативно впливають на стан національних економік. Надлишкова нерівність уповільнює економічне зростання та позбавляє уряди дієвих важелів впливу на економічні процеси. Тому мета економічного зростання задля підвищення добробуту населення

Таблиця 5. Рівень тінізації заробітної плати, % до офіційної

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
%	87,9	89,5	82,5	91,6	94,5	81,8	71,4

Джерело: [12].

Таблиця 6. Розподіл коефіцієнту фондів по роках з урахуванням тіньової заробітної плати

Коефіцієнт фондів	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Без урахування тіньової заробітної плати	11,4	11,9	12,5	16,6	8,4	8,9	7,8
З урахуванням тіньової заробітної плати	18,43	19,32	19,76	27,12	13,96	14,05	11,61

Джерело: розрахунки автора.

диктує необхідність зусиль, спрямованих на зменшення економічної стратифікації суспільства до прийняттого рівня.

При цьому не йдеться про абсолютну рівність, яка сама по собі також не є позитивним явищем, оскільки позбавляє людей стимулів до праці та самовдосконалення та породжує патерналістсько-утриманські настрої у суспільстві. Йдеться лише про подолання надлишкової нерівності.

Відповідні управлінські рішення щодо врегулювання економічної стратифікації населення України мають базуватись на чіткому науковому обґрунтуванні, оскільки вони стосуються соціально гострих питань, коли ціна помилки занадто висока.

Висновки

Попри динаміку офіційно визначеного коефіцієнту Джині економічна стратифікація населення України поступово збільшується. Про це свідчать як опосередковані факти (динаміка частки населення зі середньодушовими доходами, нижчими за прожитковий мінімум, зростання питомої ваги витрат домогосподарств на харчування, динаміка кількості мільйонерів) так й прямі, зокрема динаміка децильного коефіцієнту фондів. При цьому динаміка показника з урахуванням тіньової заробітної плати є ще більш переконливою.

Список використаних джерел

1. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2012. – 404 с.
2. Балакірева О., Дмитрук Д. Самооцінка матеріального становища, обсяг тіньових доходів та фінансова поведінка населення України // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: http://www.ukr-socium.org.ua/Soderjauie/US_2013/US_2_2013/2_Balakireva.pdf
3. Таран А., Шипілова М. Економічна нерівність як перешкода на шляху до сталого розвитку України / А.С. Таран, М.В. Шипілова // Перспективи економічного зростання та інноваційного роз-

витку країн: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18–19 квітня 2014 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». У 3-х частинах. – О.: ЦЕДР, 2014. – Ч. 1. – 132 с.

4. Ставицький А. Проблеми нерівності доходів в умовах глобалізації / А.В. Ставицький // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: http://www.andriystav.cc.ua/Downloads/Articles/A_066.pdf

5. Щербя Х. І. Розподіл доходів населення та декомпозиція коефіцієнта Джині // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VNULPM_2013_767_54.pdf

6. Офіційний сайт Центрального розвідувального управління США // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2172rank.html>

7. List of countries by income equality // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_income_equality

8. Ковязіна К. Щодо удосконалення методики визначення прожиткового мінімуму в Україні // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1538/>

9. Растет или падает экономическое неравенство? // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://mysitel.org.ua/2012/07/rastet-ili-padaet-ekonomicheskoe-neravenstvo/>

10. Украинцы тратят на еду в 5 раз больше, чем остальные европейцы // газета «Сегодня». – 26 лютого 2014 р.

11. В Україні кількість мільйонерів щороку зростає на півтори тисячі – дослідження // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24650124.html>

12. Четверть українців мають тіньові доходи – соціолог // [Електрон. ресурс] / Режим доступу: http://zaxid.net/news/showNews.do?chvert_ukrayintsiv_mayut_tinovi_dohodi_sotsiolog&objectId=1279032

13. Харазішвілі Ю. Детнізація заробітних плат як чинник соціального розвитку та забезпечення економічної безпеки України / Ю.М. Харазішвілі, О.П. Коваль // Стратегічні пріоритети. – 2013. – №4. – С. 38–49.

О.О. ДОБРЕНКО,
аспірант, Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Деякі методологічні підходи професійно-кваліфікаційного збалансування робочої сили на професійному ринку праці

Стаття присвячена питанню збалансування професійного ринку праці, яке пов'язане з необхідністю здійснення прогностичної оцінки факторів, що впливають на його формування та розвиток. Доведено, що окремі підприємства організації не володіють повною інформацією щодо професійного ринку праці і не в змозі визначити реальну потребу у кваліфікованих кадрах з урахуванням таких факторів. Вказано, що з метою забезпечення збалансованості професійного ринку праці та системи професійної освіти необхідно визначити прогностичну потребу професійного ринку праці у спеціалістах і робітниках різних професій, обсягах їх підготовки та перепідготовки з урахуванням демографічних тенденцій.

У статті розроблені деякі методологічні підходи щодо збалансування професійного ринку праці, які дозволяють простежити тенденції та виявити закономірності процесу відтворення робочої сили.

Ключові слова: національний ринок праці, професійний ринок праці, збалансованість професійного ринку праці.

А.А. ДОБРЕНКО,
аспірант, Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Некоторые методологические подходы профессионально-квалификационного сбалансирования рабочей силы на профессиональном рынке труда

Статья посвящена вопросу сбалансированности профессионального рынка труда, который связан с необходимостью осуществления прогностической оценки факторов, влияющих на его формирование и развитие. Доказано, что отдельные